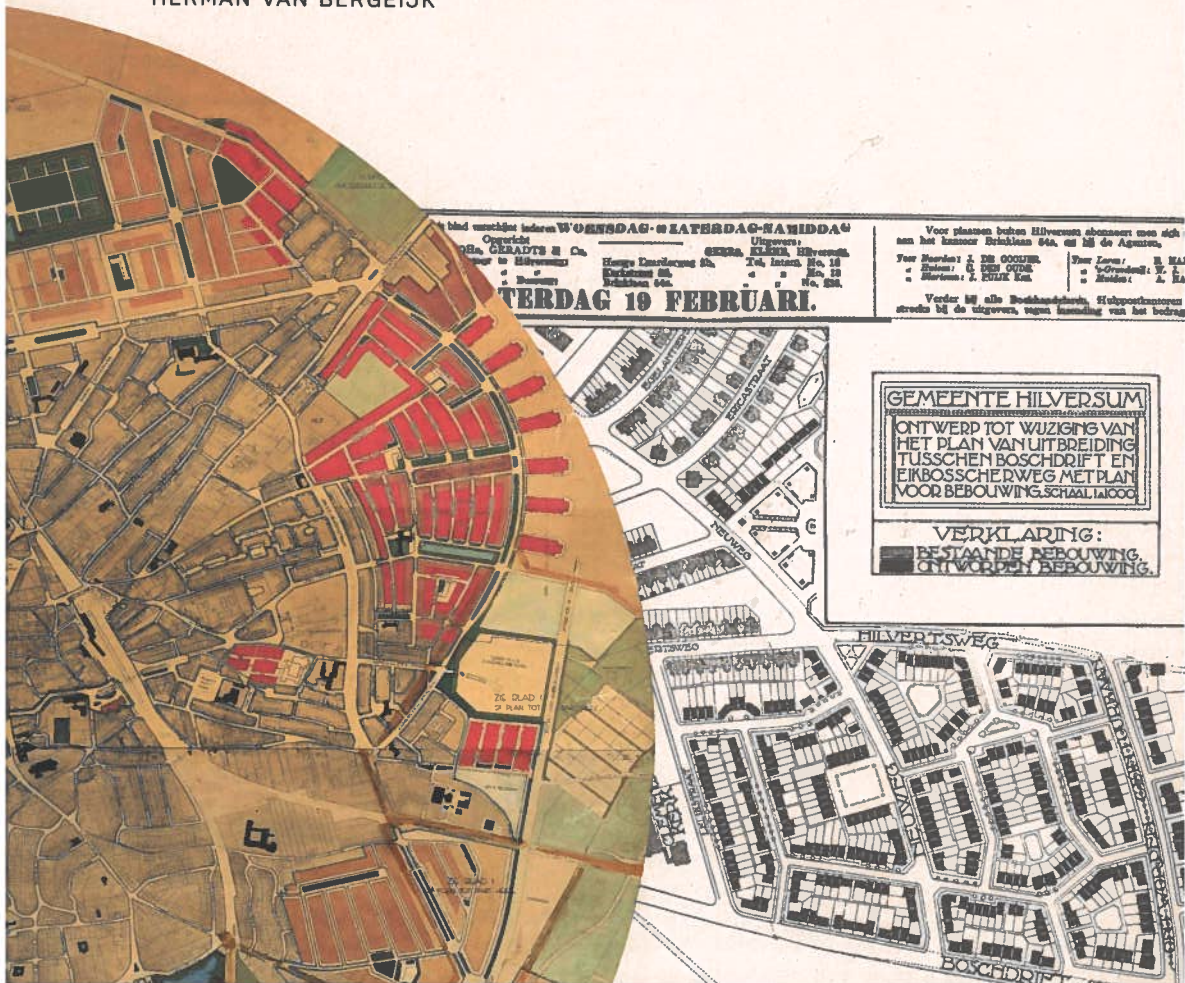

‘De wereld een beetje mooier achterlaten’

De stadsopbouw en stedenbouw van W.M. Dudok

HERMAN VAN BERGEIJK

Inhoudsopgave

- 5 **Van toen naar nu: Dudok 2.0**
- 11 **De stadsopbouw en stedenbouw van W.M. Dudok.**
HERMAN VAN BERGEIJK
- 31 Uitbreidingsplan voor Hilversum en Volkshuisvesting
- 41 H.H. (Huib Hoste), Hilversum
- 43 Bespreking raadhuisplannen
- 47 Huib Hoste, Een school te Hilversum
- 50 Belangrijke Gemeentewerken
- 52 Badhuis 'Over 't Spoor'
- 56 Albert Boeken, Over de bebouwing van het
Lavendelplein en omgeving te Hilversum
- 60 Het nieuwe slachthuis
- 64 Hilversum's stedelijke uitbreidingen en haar architect
- 68 Men schrijft ons uit Hilversum
- 72 Bericht uit Hilversum
- 74 Het Slachthuis
- 75 Opening school aan de Fabritiuslaan
- 79 Beplanting Julianaschool
- 81 Brieven over Bouwkunst
- 85 De nieuwe Julianaschool voor Chr. U.L.O.
- 87 Bouwmeester Dudok
- 93 Dudok Triomfator
- 94 Het nieuwe 'over 't Spoor' te Hilversum
- 95 De Noorderbegraafplaats
- 97 Het nieuwe raadhuis te Hilversum
- 100 B. Merkelbach, Het nieuwe raadhuis te Hilversum.
Enkele opmerkingen
- 113 W.M. Dudok, Ervaringen en opvattingen over
gemeentelijke architectuur en uitbreidingsplannen
- 115 W.M. Dudok, Een voorbeeld van een hedendaagsch
uitbreidingsplan
- 117 Kernplan voor Hilversum een groots idee
- 119 W.M. Dudok, 'Om de toekomst van het Gooi'.
Verslag van het congres in Hilversum 1959
- 128 **Colofon**
VERDERE LITERATUUR
ILLUSTRATIES

*'Ik droom
van een stad
waar daden
veranderingen
teweegbrengen,
waar ik recht
heb op mijn
omgeving, waar
ik er niet voor
haar ben, maar
zij mij het hof
maakt'*

GYÖRGY. KONRÁD,
DE STEDENBOUWER,
1975

Transcriptie postkaartje op p. 27: Briefkaart van W.M. Dudok aan G. Rietveld, 15 juli 1952:

Amice Rietveld,

Het is goed dat je eerst informeert naar de mogelijkheden alvorens de jongere collega's op dit terrein los te laten, want daar mag volgens het uitbreidingsplan niet worden gebouwd.

Wij hebben het bebouwingsgebied van Hilversum vrijwel aan alle kanten omringd met een landschappelijke gordel, die onbebouwd moet blijven; het uitbreidingsplan is in verband daarmee als beëindigingsplan opgevat in dezelfde geest als onze vroegere vestingsteden zich in hun vlakke-uitbreiding gebreideld zagen door de omringende vestinggordel.

Op deze wijze draagt de gemeente Hilversum naar haar uiterste vermogen bij tot het sparen van recreatiegebieden, waaraan in dit dichtstbevolkte deel van Nederland – en van de wereld – hoe langer hoe meer behoefte bestaat.

Ik heb er mijn hele leven naar gestreefd in de stedenbouw niet alleen de belangen van de zich uitbreidende steden te dienen, maar evenzeer die van het tussen de steden overblijvende landelijk gebied, waarvan het gave behoud een eminent belang is.

Wat tussen de noten staat, is in de muziek óók van waarde!

Ik hoop je ook nog eens te ontmoeten, want ik behoud aan ons vroegere contact prettige herinneringen. Maar wij leven zo haastig. En zo dwaas, want zo kort.

Hartelijke groeten, Dudok

.....

COLOFON:

Eindredactie: Sjoerd van Faassen

Omslagontwerp en boekverzorging: Yvo Zijlstra (www.antenna-men.com), Rotterdam

Druk: Grafistar, Lichtenvoorde

© 2021 Herman van Bergeijk - ISBN 978-90-9034102-6 - www.rode-haring.nl

VERDERE LITERATUUR OVER DUDOK:

H. van Bergeijk, *Willem Marinus Dudok. Architect-stedenbouwkundige 1884-1974*,

Naarden: V+K Publishing 1995

H. van Bergeijk, *W.M. Dudok. Componist van Architectuur*, Bussum: V+K Publishing 1996

H. van Bergeijk, *W.M. Dudok*, Rotterdam: 010 Uitgeverij 2001

A. den Dikken/A. Koenders, *Dudok*, Zwolle: WBooks 2013

L. Voerman, *Wonderlijkheden. Willem Marinus Dudok. Netwerken & inspiratiebronnen*, Hilversum: Verloren 2019

VERDERE LITERATUUR OVER SEIFERT:

L.Th. van der Waals, 'Over fotografie en het werk van Else Seifert',

in: *Elsevier's Geïllustreerd Maandschrift*, 1933, dl. 85, nr. 4, pp. 217-225

Afbeeldingen pagina 6 boven, 10, 17, 18, 19, 23, 26, binnenzijde omslag - Het Nieuwe Instituut, Rotterdam

Afbeeldingen pagina 8, 22, 24, 104, 111, 120 - Collectie Dudokstichting

Alle overige afbeeldingen komen uit het Streekarchief Gooi- en Vechtstreek, Hilversum

Spread op de vorige pagina's: De 10de gemeentelijke woningbouw in Hilversum.

Parijs heeft zijn Eiffeltoren, Londen zijn Big Ben, New York zijn Empire State Building, en Hilversum heeft het raadhuis van Dudok. Dit gebouw heeft een internationale uitstraling en is bij kenners en niet-kenners een geliefd monument. Maar wat weten we nog meer van de architect? Kunnen we een ander gebouw van hem noemen? Misschien wel, want hij heeft per slot van rekening veel gebouwd. Toen Dudoks opdrachtenportefeuille aan het eind van de jaren twintig begon te slinken moest hij zich anders gaan oriënteren om zijn ambities waar te maken. Hij deed mee aan vele prijsvragen maar won er maar één en dat gebouw – De Bijenkorf in Rotterdam – is reeds geheel verdwenen. Lange tijd werkte hij aan het uitbreidingsplan van Hilversum dat hij als een beëindigingsplan zag

opdat de omringende natuur niet bebouwd zou worden. Het uitbreidingsplan kreeg veel aandacht en Dudok werd gevraagd om ook stedenbouwkundige plannen voor andere steden te maken, zoals voor Den Haag, Zwolle en Velsen. Dit werkgebied, dat nog te weinig aandacht heeft gekregen, was steeds het uitgangspunt in het denken van de architect. Van vroegst af aan was het werken van de grote schaal naar kleine schaal zijn credo en nergens kwam dat duidelijker tot uitdrukking dan in zijn stedenbouwkundig werk.

Hij hechtte veel waarde aan de context.

In tijden waar architectuur en stedenbouw om functionaliteit draaide, leidde zijn aanpak tot veel kritiek en tegenslag. Desondanks beschouwde

Dudok zichzelf toch in de eerste plaats een architect-stedenbouwer, een dienaar van de stad. De stad was voor hem de plek waar we met elkaar wonen en een gemeenschap moeten zien te vormen, de plaats waar we gelukkig kunnen wonen.

Dit boekje toont aan dat stedenbouw en architectuur in de tijd van Dudok een publieke zaak was die in de kranten breed werd uitgemeten.

